

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului: cauze împotriva Rusiei, perioada ianuarie - martie 2023

Am selectat cauze la CEDO împotriva Federației Ruse din ultimele trei luni, întrucât considerăm destabilizarea de către regimul Putin a ordinii internaționale, drept una dintre cele mai mari amenințări contemporane la adresa sistemului internațional al drepturilor omului. Motivația CEDO în aceste cauze îmbogățește interpretarea mai generală a Convenției europene a drepturilor omului – vezi în particular responsabilitățile statelor privind situația drepturilor omului pe teritoriile ocupate de un alt stat.

Sintezele sunt reluări ale comunicatelor de presă emise de grefa CEDO, traduse în limba română.

NRDO

Fedotova și alții c Rusiei (cererile nr. 40792/10, 30538/14 și 43439/10)

*Protejarea vieții private și de familie (art. 8 din Convenție)
Hotărârea din 17.01.2023*

PRINCIPALELE FAPTE

Reclamanții, Irina Borisovna Fedotova, Irina Vladimirovna Shipitko, Dmitriy Nikolayevich Chunosov, Yaroslav Nikolayevich Yevtushenko, Ilmira Mansurovna Shaykhrasnova și Yelena Mikhaylovna Yakovleva, sunt cetățeni ruși care s-au născut între 1977 și 1994. Cei șase reclamanți au format trei cupluri de același sex.

Aceștia au înștiințat căsătoria lor la departamentele locale ale Oficiului Registrului, la diferite date. Autoritățile au respins notificările, bazându-se pe articolul 1 din Codul familiei rus, care definește căsătoria ca „unire conjugală voluntară între un bărbat și o femeie”. Reclamanții au contestat aceste decizii în instanțele interne.

Invocând articolul 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenția europeană a drepturilor omului, reclamanții s-au plâns că le era imposibil ca relațiile lor de cuplu să fie recunoscute și protejate de lege în Rusia. În opinia lor, aceasta a echivalat cu o încălcare a dreptului lor la respectarea vieții lor private și de familie, așa cum este

protejat de acel articol.

DECIZIA MARI CURȚII A CEDO

Curtea a observat că prezenta cauză se referea la absența în legislația rusă a oricărei posibilități de recunoaștere legală pentru cuplurile de același sex, indiferent de forma pe care ar putea-o lua această recunoaștere. Curtea a remarcat că jurisprudența sa a arătat că articolul 8 din Convenție a fost deja interpretat ca impunând unui stat parte să asigure recunoașterea juridică și protecția cuplurilor de același sex prin instituirea unui „cadru juridic specific”. Curtea s-a referit la hotărârile sale *Oliari și alții c. Italiei* și *Orlandi și alții c. Italiei*. Cu toate acestea, până în prezent, articolul 8 al Convenției nu a fost interpretat ca impunând o obligație pozitivă Statelor Părți de a recunoaște căsătoria cuplurilor de același sex.

Jurisprudența Curții referitoare la articolul 8 din Convenție, din care rezultă că statele părți aveau obligația pozitivă de a acorda recunoaștere juridică și protecție, persoanelor de același sex care formează cupluri, a fost în concordanță cu evoluția tangibilă și continuă a legislației interne a statelor părți și a dreptului internațional. Curtea a reiterat că, Convenția este un instrument viu care trebuie interpretat în lumina condițiilor actuale și a ideilor care predomină astăzi în statele democratice. Eșecul Curții de a menține o abordare dinamică și evolutivă ar risca să o transforme în obstacol față de reformă sau îmbunătățire.

În ceea ce privește prezenta cauză, Curtea a luat act, prin jurisprudența sa, de o tendință continuă de recunoaștere și protecție juridică a cuplurilor de același sex în Statele Părți. De exemplu, Curtea observase în cauza *Schalk și Kopf c. Austriei* în 2010 că „[...] există un consens european în curs de dezvoltare cu privire la recunoașterea legală a cuplurilor de același sex. Mai mult, această tendință s-a dezvoltat rapid în ultimul deceniu. Cu toate acestea, nu există încă o majoritate de state care prevăd recunoașterea legală a cuplurilor de același sex. Prin urmare, subiectul aparține în continuare drepturilor în evoluție, fără un consens stabilit, în care statele trebuie să se bucure și de o marjă de apreciere în momentul introducerii modificărilor legislative”.

În 2013, Curtea observase în cauza *Vallianatos și alții c. Greciei* că „deși nu există un consens între sistemele juridice ale statelor membre ale Consiliului European, se conturează în prezent o tendință în ceea ce privește introducerea unor forme de recunoaștere juridică a relațiilor sexuale”. În 2015, Curtea a observat în Hotărârea *Oliari și alții* că tendința de recunoaștere legală a cuplurilor de același sex „a continuat să se dezvolte rapid în Europa de la hotărârea Curții în cauza *Schalk și Kopf*”. Această tendință observată deja de Curte în cauzele menționate mai sus a fost până acum confirmată în mod clar și consolidată prin pozițiile convergente ale mai multor organisme internaționale. Având în vedere jurisprudența sa consolidată de o tendință clară în curs de desfășurare în statele membre ale Consiliului European, Curtea a confirmat că, în raport cu obligațiile pozitive care le revin în temeiul articolului 8 din Convenție, statelor li se cere să acorde un cadru juridic permițând persoanelor din cuplurile de același sex, recunoașterea și protecția adecvată a relației lor.

În implementarea obligațiilor lor pozitive, statele părți s-au bucurat de o marjă de apreciere, a cărei amploare a variat în funcție de diferiți factori. Acolo unde era în joc o fațetă esențială sau deosebit de importantă a existenței sau identității unui individ, marja

acordată statului a fost în mod normal restricționată. Unde, însă, nu a existat consens în cadrul statelor membre ale Consiliului Europei, marja a fost mai largă, mai ales acolo unde cazul ridică probleme morale sau etice sensibile.

Curtea a statuat deja că aspectele esențiale sau deosebit de importante ale identității unei persoane sunt în joc în cauzele referitoare la relația legală părinte-copil, accesul la informații despre originile și identitatea părinților, identitatea etnică sau identitatea de gen. În ceea ce privește problema ridicată de prezenta cauză, Curtea a constatat că o cerere a partenerilor de același sex pentru recunoașterea juridică și protecția relației lor a atins aspecte deosebit de importante ale identității lor personale și sociale.

În ceea ce privește problema dacă statul pârât și-a îndeplinit obligația pozitivă, Curtea a observat că, atunci când reclamanții au solicitat autorităților ruse recunoașterea juridică, dreptul rus nu a prevăzut nimic pentru această posibilitate. Nici nu a intervenit vreo modificare a legii de la depunerea prezentelor cereri. Curtea a observat că statul pârât nu i-a informat pe reclamanți despre vreo intenție de a-și modifica dreptul intern pentru a permite cuplurilor de același sex să se bucure de recunoaștere oficială și de un regim juridic care să ofere protecție.

Examinând motivele invocate de statul pârât pentru a justifica lipsa oricărei recunoașteri și protecție juridică a cuplurilor de același sex, Curtea a reținut că Guvernul s-a bazat pe valorile tradiționale ale familiei, pe sentimentele majorității populației ruse și pe protecția minorilor față de promovarea homosexualității. În opinia Curții, nu exista niciun temei pentru a considera că acordarea recunoașterii și protecției legale cuplurilor de același sex într-o relație stabilă și angajată ar putea, în sine, să dăuneze familiilor constituite în mod tradițional sau să le compromită viitorul sau integritatea. Asigurarea drepturilor cuplurilor de același sex nu a implicat în sine slăbirea drepturilor asigurate altor persoane sau altor cupluri. Prin urmare, Curtea a constatat că protecția familiei tradiționale nu poate justifica absența oricărei forme de recunoaștere juridică și de protecție a cuplurilor de același sex în prezenta cauză.

Curtea a susținut în repetate rânduri că, deși interesele individuale uneori trebuiau subordonate celor ale unui grup, democrația nu înseamnă pur și simplu că opiniile majorității trebuie să prevaleze întotdeauna: trebuie realizat un echilibru care să asigure un tratament echitabil al persoanelor aparținând minorităților și evitarea oricărui abuz al poziției dominante. Curtea a refuzat în mod constant să aprobe politici și decizii care întruchipează o părtinire predispusă din partea unei majorități heterosexuale împotriva unei minorități homosexuale. Astfel, Curtea respinsese deja argumentul Guvernului potrivit căruia majoritatea rușilor dezaprobă homosexualitatea, în contextul cauzelor privind libertatea de exprimare, întrunire sau asociere pentru minoritățile sexuale. Mai mult decât atât, Curtea avusese deja ocazia să se pronunțe cu privire la interdicția legislativă privind promovarea homosexualității sau a relațiilor sexuale netradiționale între minori în *cauza Bayev și alții c. Rusiei*. În acea hotărâre, a reținut că „dispozițiile legislative în cauză întruchipează o părtinire predispusă din partea majorității heterosexuale față de minoritatea homosexuală”.

În concluzie, Curtea a constatat că niciunul dintre motivele de interes public invocate de Guvern nu a prevalat asupra interesului reclamanților ca relațiile lor să fie recunoscute

și protejate în mod adecvat de lege. Curtea a concluzionat că statul pârât și-a depășit marja de apreciere și nu și-a respectat obligația pozitivă de a garanta dreptul reclamantilor la respectarea vieții lor private și de familie.

Prin urmare, a avut loc o încălcare a articolului 8 din Convenție.

SATISFAȚIA ECHITABILĂ (articolul 41)

Curtea a considerat că stabilirea unei încălcări a Convenției europene constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru orice prejudiciu moral care ar fi putut fi suferit de reclamant. Din moment ce reclamantii nu au depus vreo pretenție cu privire la cheltuielile de judecată în cadrul procedurii, în fața Marii Camere, Curtea nu a emis nicio hotărâre în acest sens.

***

Kutayev c. Rusiei (cererea nr. 17912/15)

Interzicerea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante (art. 3), dreptul la libertate și securitate (art. 5 § 1, dreptul la un proces echitabil (art. 6) și limitarea utilizării restricțiilor asupra drepturilor (art. 18) coroborate cu articolul 5
Hotărârea din 24.01.2023

PRINCIPALELE FAPTE

Reclamantul, Ruslan Kutayev, este un cetățean rus care s-a născut în 1957 și locuiește în Cecenia (Rusia). Este politician și activist pentru drepturile omului. Pe 18 februarie 2014 a organizat o conferință în Grozny pentru a comemora cea de-a 70-a aniversare a deportării populației cecene. Exilul a jumătate de milion de ceceni și inguși este văzut de mulți ca o tragedie și a fost numit de către Parlamentul European, act de genocid.

Domnul Kutayev a fost convocat a doua zi la o întâlnire cu președintele Ceceniei, Ramzan Kadyrov. A refuzat să meargă. Alții citați – care au participat la întâlnire – au fost avertizați de Președinte cu privire la data conferinței, despre care li s-a spus că ar fi trebuit să fie 10 mai, decretată de Kadyrov drept Ziua Comemorării și a Durerii poporului cecen.

Temându-se pentru siguranța sa, domnul Kutayev a plecat să stea cu o rudă în satul Gekhi. El susține că un grup de bărbați înarmați în uniformă de camuflaj a venit la casa rudei sale la 20 februarie 2014 și l-a dus într-o locație nedezvăluită, unde a fost bătut de doi bărbați pe care i-a recunoscut drept Ministrul adjunct de Interne al Ceceniei și un oficial din Administrația Președintelui Ceceniei. A fost supus și la șocuri electrice. Guvernul contestă relatarea domnului Kutayev, susținând că acesta a fost arestat după ce i-au fost găsite droguri în timpul unui control aleatoriu de identitate pe stradă, în Gekhi.

Domnul Kutayev a fost ulterior condamnat pentru deținere de heroină și condamnat la patru ani de închisoare. Condamnarea lui s-a bazat parțial pe declarațiile pe care le făcuse la 21 și 22 februarie, mărturisind infracțiunile legate de droguri. În timpul procesului, domnul Kutayev și-a retras această mărturisire, spunând că a fost făcută sub constrângere. Autoritățile au refuzat să deschidă o anchetă penală cu privire la acuzațiile sale de a fi fost supus la rele tratamente. Autoritățile de anchetă au respins cauza ca nefondată în

luna aprilie 2014, concluzionând că reclamantul, suspect într-un dosar penal, s-a plâns de rele tratamente pentru a se sustrage justiției. Această decizie a fost ulterior menținută de instanțele de judecată.

Bazându-se pe articolele 3 (interzicerea torturii/investigației) și 5 § 1 (dreptul la libertate și securitate), domnul Kutayev s-a plâns de arestarea sa și detenția sa ilegală, de relele tratamente și de investigarea inadecvată a acuzațiilor sale cu privire la aceste rele tratamente. Bazându-se, de asemenea, pe articolul 6 (dreptul la un proces echitabil), el a susținut că a fost condamnat pe nedreapt, deoarece aceasta s-a bazat pe o mărturisire obținută sub constrângere. În cele din urmă, domnul Kutayev a susținut că motivul real pentru arestarea și condamnarea sa a fost organizarea conferinței la o altă dată decât Ziua oficială de Comemorare și Durere a poporului cecen, cu încălcarea articolelor 5 și 18 (limitarea utilizării restricțiilor privind drepturi).

DECIZIA CURȚII

Curtea a reținut că a existat o încălcare a articolului 3 în ceea ce privește acuzarea de către reclamant a relexor tratamentelor și a anchetei aferente. El a oferit o relatare detaliată și consecventă, susținând-o cu dovezi suficiente.

Guvernul, pe de altă parte, nu a oferit o explicație plauzibilă pentru răni. Curtea a concluzionat că reclamantului i-au fost în mod clar cauzate dureri fizice severe cu intenția de a obține o mărturisire de la el și că aceasta a atins nivelul torturii. De asemenea, Curtea a mai susținut că a existat o încălcare a articolului 6, deoarece instanțele naționale au folosit mărturisirea reclamantului, obținută în urma torturii, pentru a-l condamna, făcând procesul său inechitabil. În continuare, a considerat că a existat o încălcare a articolului 5 deoarece arestarea și detenția reclamantului la 20 februarie 2014 nu aveau niciun scop legitim. Acuzația conform căreia a fost arestat pentru că i-au fost găsite droguri în timpul unui control de identitate aleatoriu nu a fost nici suficientă, nici credibilă. Reclamantul nu avea antecedente de infracțiuni anterioare în materie de droguri, în timp ce chiar președintele Kadyrov însuși a declarat, la o întâlnire oficială după arestare, că reclamantul „a ținut o conferință programată pentru 23 februarie – de aceea a fost arestat”.

Într-adevăr, această declarație publică, împreună cu o serie de alte elemente – data și subiectul conferinței pe care reclamantul le-a organizat, arestarea sa arbitrară, folosirea torturii împotriva sa pentru a obține o mărturisire, implicarea directă a unor oficiali de rang înalt în cazul său –, văzute pe fundalul represiunii generale împotriva activiștilor pentru drepturile omului din Cecenia din ultimii ani, a subliniat existența unui motiv ascuns în spatele acțiunii autorităților. Curtea a concluzionat că motivul real al arestării reclamantului a fost pedepsirea acestuia pentru organizarea evenimentului de comemorare la o altă dată decât 10 mai și pentru refuzul său de a participa la întâlnirea cu președintele Kadyrov, încălcându-se articolul 18 coroborat cu articolul 5 § 1.

SATISFAȚIA ECHITABILĂ (articolul 41)

În ceea ce privește prejudiciul moral, Curtea a reținut că Rusia trebuie să plătească domnului Kutayev 52.000 de euro.

Svetova și Alții c. Rusiei (cererea nr. 54714/17)

Dreptul la libertatea de exprimare (art. 10, art. 13 coroborat cu Art. 8. (Art. 6)
Hotărârea din 24.01.2023

PRINCIPALELE FAPTE

Reclamanții sunt o familie de jurnaliști: Zoya Svetova, născută în anul 1959, este și apărătoare a drepturilor omului; soțul ei, Viktor Dzyadko, născut în 1955, și decedat în anul 2020, a fost artist și disident sovietic; și fiii lor, Filipp Dzyadko, născut în 1982, Timofey Dzyadko, născut în 1985 și Tikhon Dzyadko, născut în 1987, care lucrează cu toții în mass-media. Ei sunt sau au fost cetățeni ruși și locuiesc sau locuiau la Moscova.

La 28 februarie 2017, dimineța, poliția s-a prezentat la apartamentul reclamanților, din Moscova, cu un mandat de percheziție. Reclamanții susțin a fi aflat că mandatul avea legătură cu o anchetă penală din 2003 împotriva lui Mihail Hodorkovski, odată, unul dintre cei mai bogați oameni de afaceri ai Rusiei, și împotriva asociaților săi, doar când avocații lor au sosit câteva ore mai târziu. Doamna Svetova a lucrat anterior cu Open Russia Foundation, o organizație non-profit fondată de Mihail Khodorkovskiy. În timpul percheziției, polițiștii au ridicat dispozitive electronice, precum și alte bunuri personale, care nu au mai fost restituite de atunci. De asemenea, au descărcat informații de pe computerul doamnei Svetova, inclusiv ceea ce reprezenta munca ei jurnalistică. Reclamanții au încercat, fără succes, să depună o plângere în instanță cu privire la percheziție. Tribunalul Districtual Basmannyy a reținut în special, că plângerea ar putea fi examinată doar în viitor, în timpul unui proces penal.

Invocând articolul 8 (dreptul la respectarea domiciliului) și articolul 13 (dreptul la o cale de atac efectivă), reclamanții s-au plâns de percheziția și sechestrarea bunurilor lor personale fără ca aceștia să poată obține un control judiciar, în lipsa statutului procesual în procesul penal. Invocând articolul 10 (libertatea de exprimare), doamna Svetova a susținut, de asemenea, că descărcarea de informații de pe computerul său în timpul percheziției a interferat cu dreptul său de a-și proteja sursele jurnalistice.

DECIZIA CURȚII

În primul rând, Curtea a abordat consecințele lipsei de participare a Guvernului la procedurile în cauză. Aceasta a reiterat că statele sunt obligate să coopereze cu Curtea și să ofere toate facilitățile necesare pentru o examinare corectă și eficientă a cererilor (articolele 34 și 38 din Convenție și regula 44A). Încetarea calității de membru al Consiliului Europei a unei Părți Contractante nu o scuteste de această obligație. Curtea s-a referit apoi la Regula 44C § 2, care prevede că „eșecul sau refuzul de a participa efectiv la procedură a părții contractante pârâte nu constituie, în sine, un motiv pentru ca, Camera să întrerupă examinarea unei cereri.” În trecut, Curtea a considerat că neparticiparea unui stat în cel puțin unele etape ale procedurii a echivalat cu o renunțare la dreptul de participare, ceea ce nu a împiedicat Curtea să examineze cererea.

În ceea ce privește o astfel de renunțare și implicațiile asupra sarcinii probei, Curtea a afirmat că neparticiparea efectivă a unei părți nu ar trebui să conducă automat la acceptarea pretențiilor reclamanților. Curtea trebuia să fie convinsă de probele disponibile că cererea

este întemeiată în fapt și în drept. În speță, Curtea și-a desfășurat examinarea pe baza afirmațiilor reclamanților, care au fost prezumate a fi exacte atunci când au fost susținute de probele disponibile. Trecând la miezul acuzațiilor, Curtea a remarcat că reclamanții nu au fost acuzați sau suspectați de vreo infracțiune. Mandatul de percheziție în apartamentul lor se referea la un dosar penal deschis cu 14 ani în urmă în care nu aveau statut procesual. Într-adevăr, mandatul a fost formulat în termeni atât de largi, încât poliția a avut libertatea de apreciere nelimitată de a decide ce obiecte și documente ar putea fi confiscate. Un astfel de sechestrul nediscriminativ nu putea fi considerat „necesar într-o societate democratică”, încălcând articolul 8. Mai mult, nu poate fi exclus ca măsuri atât de ample și vagi să fi avut ca scop descoperirea surselor jurnalistice ale doamnei Svetova. Prin urmare, a existat o ingerință în activitatea sa jurnalistică care nu a fost „necesară într-o societate democratică”, încălcându-se articolul 10.

În sfârșit, reclamanții nu au putut obține un control efectiv al legalității și al modului în care au fost efectuate percheziția și sechestrul. Prin urmare, tuturor celor cinci reclamanți li s-a refuzat o cale de atac efectivă, încălcându-se articolul 13 coroborat cu articolul 8.

SATISFACTIA ECHITABILĂ (articolul 41)

În ceea ce privește prejudiciul moral, Curtea a reținut că Rusia trebuia să plătească doamnei Svetova 10.000 EUR, Anna Dzyadko (moștenitoarea lui Viktor Dzyadko) 7.000 EUR și lui Filipp Dzyadko, Timofey Dzyadko și Tikhon Dzyadko, câte 4.000 EUR fiecare.

***

Kreyndlin și alții c. Rusiei (cererea nr. 33470/18)

Interzicerea tratamentelor inumane sau degradante (art. 3) și interzicerea discriminării (art. 14)

Hotărârea din 31.01.2023.

PRINCIPALELE FAPTE

Solicitanții sunt nouă cetățeni ruși și Soviet Greenpeace, filiala rusă a organizației internaționale neguvernamentale Greenpeace. Toți solicitanții au sediul în Moscova sau regiunea Moscova. Solicitanții individuali erau toți membrii personalului Soviet Greenpeace. Cei nouă solicitanți individuali au fost implicați în lupta împotriva incendiilor larg răspândite din regiunea Krasnodar în 2016, în numele Soviet Greenpeace. În timp ce se aflau temporar în satul Beysug, aceștia au fost amenințați de persoane neidentificate, iar ulterior proprietarul le-a cerut să-și părăsească locuința, care ar fi fost abordat de „oameni influenți”. S-au mutat într-un camping din satul Sadki pe 8 septembrie 2016. Acolo, un grup de oameni îmbrăcați în uniforme paramilitare, cazaci, au blocat intrarea în camping, spunând că reclamanții „veniseră din străinătate” și erau „agenți americani”. Ei le-au cerut membrilor Soviet Greenpeace să părăsească zona Krasnodar. Poliția nu a luat nicio măsură împotriva oamenilor în uniforme paramilitare.

Potrivit reclamanților, în noaptea de 9 septembrie 2016, șase persoane mascate, purtând bastoane, cuțite, spray cu piper, arme de foc și „explozivi de cascadorie”, i-au

atacat pe reclamanți. Printre alte agresiuni, aceștia i-au bătut pe reclamanți, domnul Kreyndlin, domnul Kuksin, domnul Aksenov și domnul Rebechenko, în timp ce ceilalți s-au ascuns de frică; Domnul Kreyndlin și-a pierdut cunoștința; au tăiat cauciucurile mașinii domnului Kuksin, au intrat, l-au lovit cu piciorul și l-au amenințat cu o armă; au aruncat un „articol pirotehnic” în mașina în care dormea domnul Aksenov, care și-a pierdut cunoștinței; au tăiat pânza corturilor și au pulverizat gaz în ele; au pătruns în casa în care dormea doamna Kalinina și au amenințat-o. Pe tot parcursul atacului, atacatorii i-au insultat.

Medicii au notat mai multe răni în raportul lor ulterior. Guvernul nu a oferit o explicație alternativă sau a contestat în general această versiune a evenimentelor.

Poliția locală a deschis trei seturi separate de proceduri penale, cu privire la prejudicii minore aduse sănătății, furt și amenințare cu moartea. Aceste investigații s-au epuizat, iar mai multe cereri ale solicitanților de a considera evenimentele din 9 septembrie 2016 drept un singur episod au fost respinse. În luna septembrie 2018, procesul penal a fost întrerupt deoarece urmărirea penală fusese prescrisă. În 2021, după ce Guvernul fusese informat despre cerere, dosarele de anchetă au fost distruse.

Guvernul a afirmat că în luna martie 2021, au fost inițiate proceduri penale împotriva huliganismului comis de grupul de persoane. Rezultatul este necunoscut.

Trei dintre reclamanți au depus plângeri penale cu privire la pretensele prejudicii aduse proprietății lor. Ofițerul de anchetă a refuzat să deschidă un dosar. Recursuri la instanțele judecătorești împotriva acestei decizii au fost fără succes. Invocând articolul 3 (interzicerea tratamentelor inumane și degradante) coroborat cu articolul 14 (interzicerea discriminării) și articolul 1 din Protocolul nr. 1 (protecția proprietății), reclamanții s-au plâns, în special, de faptul că autoritățile naționale nu au efectuat o investigație eficientă asupra circumstanțelor atacului, potențial în legătură cu afilierea reclamanților la o organizație „străină”, Soviet Greenpeace. Cererea a fost depusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 5 iulie 2018.

DECIZIA CURȚII

Curtea a stabilit că are competența de a soluționa cauza, întrucât faptele care au condus la presupusele încălcări ale Convenției au avut loc înainte de 16 septembrie 2022. Curtea a decis că Soviet Greenpeace nu poate pretinde că este victima unei încălcări în termen de sensul articolului 34 (dreptul la cererea individuală) și, prin urmare, a respins plângerea sa.

Articolul 3 coroborat cu articolul 14

Curtea a considerat că atacul a fost suficient de sever pentru a-i fi făcut pe reclamanți să se simtă nesiguri și să se teamă și pentru ca aceasta să intre în sfera de aplicare a articolului 3. Autoritățile au inițiat investigații care nu au dus nicăieri, înainte de a fi întrerupt. Nu s-a făcut niciun efort real pentru a-i identifica pe atacatorii, în ciuda dovezilor existente, cum ar fi înregistrările video. O nouă anchetă formală, deschisă la numai patru ani după incident, nu a dat niciun rezultat.

Reclamanții s-au plâns în mod constant autorităților că atacatorii păreau să fi fost motivați de asocierea percepută a reclamanților cu o altă naționalitate sau ideologie. Aceasta ar fi trebuit să determine autoritățile să ia mai multe măsuri. Totuși, plângerile

reclamanților au fost respinse în mod sumar.

Pentru Curte, autoritățile interne nu au luat măsurile necesare pentru a investiga dacă în atacul asupra reclamanților motivația urii ar fi putut juca, sau nu, un rol. Prin urmare, ancheta a fost inadecvată, incapabilă să acționeze ca un factor de descurajare împotriva unor acte viitoare de această natură, încălcând articolul 3 coroborat cu articolul 14.

Articolul 38 (obligația de a asigura facilitățile necesare examinării cauzei)

Curtea a reținut că Guvernul nu a furnizat copii ale întregului dosar de anchetă cu privire la evenimentele în cauză, cu încălcarea articolului 38 din Convenție.

Alte articole

Curtea a considerat că nu era necesar să se examineze plângerile în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție și al articolului 14 cu privire la pretensele prejudicii aduse proprietății lor în timpul atacului.

SARTISFACTIA ECHITABILĂ (articolul 41)

Curtea a considerat că Rusia trebuie să plătească fiecărui reclamant individual 4.000 de euro (EUR) pentru prejudiciul moral.

***

B. c. Rusiei (cererea nr. 36328/20)

Interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante (art. 3)

Hotărârea din 7.02.2023

PRINCIPALELE FAPTE

Reclamanta, B., este cetățean rus care s-a născut în 2007 și locuiește în Kazan (Rusia). Când mama ei a murit în iunie 2018, B. a fost plasată într-un orfelinat la cererea tatălui ei. Apoi a fost numit un tutore, iar ea a plecat să locuiască cu familia tutorelui ei. În februarie 2019, când B. a fost interviuată de psihologi de la Centrul de Asistență pentru Copii fără Ocrotire Parentală, o instituție finanțată de stat, ea a dezvăluit că a fost abuzată sexual de mai mulți bărbați când era mai mică.

Ulterior au fost introduse seturi independente de proceduri penale împotriva a patru suspecți cu privire la abuzurile sexuale comise în anii 2014-2015 și în 2017. În perioada februarie 2019 – septembrie 2020, anchetatorii au interviuat-o pe B în diferite ocazii, în prezența tutorelui ei, a unor psihologi/ educatoare, iar din aprilie 2019 încoace, de avocat. Pe o perioadă de un an și șapte luni, ea a fost interviuată de 12 ori de către diferiți anchetatori (trei bărbați și o femeie), fiind nevoită să repete în detaliu ce i s-a întâmplat pentru fiecare dintre cele patru seturi de proceduri penale și să participe la alte proceduri penale, interviuri care s-au concentrat pe presupusele abuzuri ale unuia dintre bărbați, în special.

Unele probe au fost incluse în mai multe dosare. Toate interviurile au fost realizate în birouri obișnuite. Verificările la fața locului ale declarațiilor sale au avut loc în două dintre apartamentele în care ea a spus că a avut loc abuzul. Într-una dintre acele ocazii, a fost prezent proprietarul apartamentului, care era și fratele unuia dintre suspecți, așa că

B. a refuzat să se întoarcă acolo. I s-a permis să folosească fotografiile pentru a reconstrui evenimentele.

B. a trebuit să participe și la două parade de identificare, vizând bărbații prezentați printr-o oglindă cu sens unic, astfel încât să nu poată fi văzută. Cu toate acestea, cu o ocazie, unul dintre suspectii a ajuns în aceeași cameră ca ea din greșală, ceea ce i-a provocat o suferință considerabilă. Ea i-a identificat pe ceilalți doi autori din fotografii. În alte două cazuri, B. a trebuit să dea relatări detaliate despre abuzul său sexual în fața fiecăruia dintre cei doi presupuși făptași, să răspundă la întrebări și, atunci când au negat orice faptă greșită, a trebuit să continue cu acuzațiile ei. Experiența a dus la prăbușirea ei psihică.

Pe măsură ce ancheta a progresat, starea psihologică și fizică a lui B. s-a înrăutățit. Drept urmare, avocatul ei a cerut să fie scuzată de a participa la unele dintre investigații. În cursul judecății unuia dintre inculpați, instanța a refuzat să fie citite declarațiile lui B., considerând că nimic nu o împiedică să participe și să fie audiată personal. Instanța a respins pe motive de formă un raport de expertiză medico-legală privind starea de sănătate mintală a lui B. (reacție depresivă prelungită dezvoltată ca urmare a mai multor factori psiho-traumatici, inclusiv participarea acesteia la procesul penal, care urmează să fie evitată de acum înainte) sau rezultatele examinării ei de către psihologi (indicându-i-se suferința și epuizarea emoțională și recomandându-se să fie ferită de situații traumatizante din punct de vedere psihologic). Starea lui B. s-a deteriorat pe parcursul procedurilor (după cum se arată în rapoartele din 2019-2020 ale experților în psihologie legală și psihiatrie și ale psihologilor de la Centrul de Asistență pentru Copiii fără Ocrotire Parentală și alte organizații), ea fiind diagnosticată cu sindrom de șoc post-traumatic, tulburare de stres, astenie, anxietate și depresie, până la riscul de sinucidere și autovătămare.

În decembrie 2021, când procedura era încă pe rol, B. a trebuit să fie plasată sub supraveghere de un psihiatru și a avut nevoie de un tratament îndelungat. Trei dintre inculpați au fost condamnați, iar doi dintre ei au fost condamnați la doisprezece ani și respectiv, nouă ani de închisoare. Procedura de apel în două dintre cauze și procesul împotriva unui inculpat sunt încă pe rol.

Invocând articolele 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) și 13 (dreptul la o cale de atac efectivă), reclamanta s-a plâns că a fost supusă unei victimizări secundare în cursul procedurii penale. Ea a susținut, în special, că s-a acordat puțină atenție vulnerabilității sale deosebite, de copil-victimă a abuzului sexual, ceea ce i-a cauzat traume și suferințe suplimentare excesive.

DECIZIA CURȚII

Datorită vulnerabilității acute a reclamantei și a naturii deosebit de grave a presupusei sale victimizări secundare, Curtea a examinat cazul în temeiul articolului 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție, ținând cont de dreptul internațional relevant și în special, Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual, cunoscută și sub denumirea de Convenția de la Lanzarote – adoptat de Consiliul Europei. Curtea a remarcat că, pentru a menține la minimum numărul de interviuri cu minori și pentru a evita astfel traume suplimentare, una dintre recomandările convenției respective a fost acceptarea ca probe a înregistrărilor video. Curtea a notat că doar primul

interviu cu B. a fost înregistrat video, iar înregistrarea a fost pierdută în aceeași zi. După pierdere, nu au fost introduse mijloace care să evite punerea lui B. în situația de a repeta versiunea despre evenimente și retrăirea traumei.

Curtea a remarcat că existența a patru seturi de proceduri separate nu a împiedicat utilizarea aceluiași probe considerate relevante. Reclamanta a trebuit să-și repete declarațiile despre toate episoadele de presupus abuz de cel puțin trei ori. Mai mult, apoi au fost efectuate interviuri suplimentare, ea fiind nevoită să descrie abuzul unui expert criminalist. Curtea a constatat că necesitatea acestor interviuri suplimentare nu a fost demonstrată în mod clar. Curtea a observat că B., nu doar că a fost interviuată în mod repetat, dar a fost interviuată de patru anchetatori diferiți, dintre care trei erau bărbați. În schimb, Convenția de la Lanzarote a recomandat ca toate interviurile cu copiii să fie efectuate de aceeași persoană ori de câte ori este posibil. O astfel de prevedere lipsea din legislația internă rusă, dar nimic nu a demonstrat a fi fost imposibilă, în practică, desemnarea unei singure femei anchetatoare pentru toate interviurile.

În plus, cele 12 interviuri au avut loc în birouri obișnuite, mai degrabă decât în spații proiectate sau adaptate pentru interviuri cu copii și nu există nicio dovadă că anchetatorii implicați în proceduri au fost instruiți pentru interviuarea copiilor. B. a trebuit să-și repete declarațiile în locurile în care au avut loc presupusele abuzuri. Întrucât acele verificări ar fi putut fi efectuate prin alte mijloace, de exemplu cu ajutorul fotografiilor, autoritățile nu au arătat de ce a fost necesar să se facă acest lucru la fața locului.

O preocupare deosebită pentru Curte a fost contactul pe care B. a trebuit să-l aibă cu suspectii. Deși se aflase într-o cameră cu o oglindă unidirecțională în timpul identificării a doi dintre ei, teama și stresul ar fi putut apărea din faptul că putea fi văzută. Confruntarea cu presupușii autori a fost o experiență deosebit de supărătoare pentru ea, agravată și mai mult de faptul că a fost supusă unui interogatoriu intens de către doi avocați care îl asistau pe unul dintre ei.

Curtea a reținut că Centrul de Asistență pentru Copii fără Ocrotire Parentală a solicitat înainte de începerea activităților de investigație un control sporit pentru protejarea drepturilor copilului de 12 ani, fără succes. Psihologul a declarat în mod expres că B. nu ar trebui să se întâlnească presupușii făptuitori. Cu toate acestea, B. a fost confruntată cu doi dintre inculpați doar două luni mai târziu.

Mai mult, în iunie 2019, unitatea de anchetă a fost informată, prin raportul experților criminaliști și de psihologi de suferința emoțională și psihică a lui B., de epuizarea fizică și depresia ei. A fost recomandată evitarea situațiilor traumatice și a emoțiilor negative. Cu toate acestea, anchetatorii au interviuat-o pe B. de încă șapte ori în lunile septembrie și octombrie 2019 și în lunile februarie, mai și septembrie 2020.

Curtea a considerat că a fost responsabilitatea instanței naționale să se asigure că integritatea ei personală este protejată în mod adecvat în cadrul procesului. Judecătorul nu a motivat decizia de a o interoga și nu a ținut cont de vulnerabilitatea ei deosebită ca copil victimă a abuzului sexual, de starea îngrijorătoare a sănătății sale psihologice, de recomandarea experților împotriva participării ei la audiere și nici de solicitarea psihologului și a tutorelui de a-i opri examinarea, deoarece mai era traumatizată. B. a fost supusă unor interogări ample și detaliate și a fost obligată să asculte declarațiile ei date

la ancheta preliminară înainte de a fi interogată cu privire la presupusele neconcordanțe. Curtea a considerat că acest lucru este incompatibil obligația autorităților în timpul desfășurării procedurilor penale privind abuzul sexual asupra unui minor.

Curtea a concluzionat că autoritățile ruse au manifestat o desconsiderare totală față de suferința lui B. Fusesse extrem de vulnerabilă din cauza vârstei sale fragede, a situației tragice a familiei, a plasării într-un orfelinat și presupusul abuz sexual. Autoritățile nu au reușit să îi protejeze integritatea personală în cursul procedurii penale, ceea ce a dus la victimizarea ei secundară. În consecință, a avut loc o încălcare a articolului 3 din Convenție.

SATISFAȚIA ECHITABILĂ (articolul 41)

Curtea a considerat că Rusia trebuie să plătească reclamantului 13.553 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, 20.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral și 6.741 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli.

***

Kogan și alții c. Rusiei (cererea nr. 54003/20)

Dreptul la respectarea vieții private și de familie (art. 8) și limitarea utilizării restricțiilor de drepturi (art. 18) coroborat cu articolul 8.

Hotărârea din 07.03.2023.

PRINCIPALELE FAPTE

Reclamanții sunt: Vanessa Kogan, cetățean al Statelor Unite (SUA), născută în 1981, Grigor Avetisyan, cetățean rus, născut în 1976, și copiii lor, cetățeni comuni ai Rusiei și SUA, Aleksandr Avetisyan și Luka Avetisyan, care s-au fost născut în 2014, respectiv 2017.

Doamna Kogan și Grigor Avetisyan s-au căsătorit în 2013 și locuiau la Moscova în momentul în care s-au adresat Curții. Doamna Kogan s-a mutat în Rusia în 2009 și a lucrat pentru promovarea drepturilor omului în organizații neguvernamentale, inclusiv în Stichting Justice Initiative și ulterior „Astreya”, ajutând solicitanții să se adreseze Curții Europene. Între anii 2009-2014, a avut permise de ședere legate de locul de muncă; ea a primit apoi un permis de ședere de trei ani; în 2017 i s-a acordat un permis de ședere de cinci ani. În septembrie 2020, ea a solicitat cetățenia rusă. Acea cerere a fost respinsă – se presupune că Serviciul Federal de Securitate (FSB) a refuzat să-și dea acordul –, autoritățile recomandând în schimb ca permisul de ședere al doamnei Kogan să fie revocat, deoarece „a reprezentat o amenințare la adresa securității naționale”. În noiembrie 2020 i-a fost revocat permisul de ședere și cererea de cetățenie a fost respinsă. Începând cu luna decembrie 2020, doamna Kogan a contestat revocarea permisului său de ședere în fața instanțelor ruse la patru niveluri de jurisdicție, fără succes. Argumentele ei cu privire la contribuția FSB care ar sta la baza deciziei au fost respinse de instanțe. Tot în decembrie 2020, poliția a acuzat-o de încălcarea reglementărilor privind migrația.

Potrivit doamnei Kogan, ea a fost interviuată de FSB atunci când a solicitat permisul

de ședere de cinci ani și a avut ulterior schimburi de e-mailuri în acest sens. Într-o întâlnire ulterioară, se presupune a i se fi promis că nu va avea probleme cu permisul de ședere în schimbul informațiilor despre activitățile, finanțarea și clienții Astreya. De asemenea, potrivit doamnei Kogan, a existat o presupusă interferență a statului în activitatea organizației Astreya, inclusiv, printre altele, contactarea de către FSB, raiduri ale autorităților de aplicare a legii, amenințări.

La 14 aprilie 2021, avocatul reclamanților a informat Curtea că, „având în vedere presiunea generală și ... incertitudinea cu privire la viitorul [lor] în Rusia și amenințările primite”, la 2 aprilie 2021, familia a părăsit Rusia. Invocând articolele 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și 18 (limitarea utilizării restricțiilor drepturilor), reclamanții s-au plâns că revocarea permisului de ședere al doamnei Kogan a fost comandată cu scopul de a limita activitatea ei și a lui Grigor Avetisyan în domeniul drepturilor omului.

DECIZIA CURȚII

Articolul 8

Curtea a luat notă de motivele de securitate națională invocate de Guvern pentru a justifica revocarea permisului de ședere al doamnei Kogan. Cu toate acestea, conținutul raportului FSB despre doamna Kogan nu fusese pus nici la dispoziția ei, nici a Curții. Prin urmare, ea nu a putut să-și pregătească cazul în fața instanțelor ruse, și nici acestea nu au comunicat cu claritate motivele deciziei lor. Procedura în ansamblu a fost viciată de încălcările grave de procedură și, prin urmare, autoritățile nu au reușit să găsească un echilibru între preocupările privind securitatea națională și drepturile doamnei Kogan, încălcând articolul 8.

Articolul 18 coroborat cu articolul 8

Autoritățile știau bine că doamna Kogan fusese o activistă pentru drepturile omului a cărei activitate ar fi fost pusă în pericol prin revocarea permisului de ședere. Relatarea ei despre evenimentele din jurul revocării permisului de ședere – în special implicarea FSB – a fost detaliată. Probele ei au greutate și vin în sprijinul dovezilor referitoare la presupusa interferență a FSB în activitățile Astreya. De asemenea, Curtea a identificat probleme grave în procedura privind permisul de ședere al doamnei Kogan, în special refuzul de a suspenda îndepărtarea ei din Rusia în timp ce procedurile erau în curs. Curtea a apreciat că autoritățile au intenționat să o priveze de temeiurile legale pentru a rămâne în Rusia și au pus obstacole insurmontabile în calea unei contestații.

Curtea a reținut, de asemenea, declarația Uniunii Europene conform căreia revocarea permisului de ședere al doamnei Kogan nu a fost altceva decât o reflectare a presiunii asupra societății civile independente din Rusia. Întrucât ingerința autorităților în viața de familie a doamnei Kogan a avut ca principal scop pedepsirea acesteia și a lui Grigor Avetisyan pentru activitățile lor privind drepturile omului, Curtea a concluzionat că a existat o încălcare a articolului 18 coroborat cu articolul 8.

Articolul 38

În ce privește presupusele percheziții în birourile Astreya sau ale organizațiilor partenere, Curtea a reținut că Guvernul nu a contestat mărturia depusă și nici nu a furnizat documente. Având în vedere acest lucru și alte probe prezentate de reclamanți, Curtea a

concluzionat că a existat o lipsă de cooperare din partea autorităților ruse. În consecință, Rusia nu s-a conformat cu obligațiile care îi revin în temeiul articolului 38 din Convenție.

SATISFACTIA ECHITABILĂ (articolul 41)

Curtea a considerat că Rusia trebuie să plătească reclamantului 9.800 de euro cu titlu de prejudiciu moral.

***

Mamasakhlisi și alții c. Georgiei și Rusiei (cererea nr. 29999/04 și 41424/04)

Interzicerea tratamentelor inumane sau degradante (art. 3), dreptul la libertate și securitate (art. 5 § 1(a)(c)), dreptul la un proces echitabil (art. 6 §§ 1 și 3 litera (c))
Data 7.03.2023

PRINCIPALELE FAPTE

Primul reclamant, Levan Mamasakhlisi, este un cetățean georgian care s-a născut în 1980 în Gagra, în Republica Autonomă Abhazia, Georgia și locuiește în Tbilisi. Al doilea reclamant, Dinara Mamasakhlisi, bunica sa, era cetățean georgian născut în 1938 în districtul Khobi, Georgia; a murit în 2011. Al treilea reclamant, Grigol Nanava, era cetățean georgian născut în 1922. și a murit în 2006.

Domnul Mamasakhlisi și domnul Nanava au fost arestați fiecare de forțele de securitate *de facto* abhaze în august 2001 și, respectiv, iunie 2003. Domnul Mamasakhlisi se afla la spital după ce a suferit răni grave în apartamentul mamei sale din Abhazia, Georgia, când o grenadă lucrată manual i-a explodat în mâini, explodându-i mâna dreaptă și trei degete de la mâna stângă și rănindu-i pieptul, abdomenul și ambii ochi; Domnul Nanava, în vârstă de 81 de ani, trecea granița dintre Abhazia și restul Georgiei când a fost reținut. Aceștia au fost găsiți vinovați de tribunalele *de facto* abhaze, domnul Mamasakhlisi de trădare (printre altele) și domnul Nanava de terorism și au fost condamnați la doisprezece și, respectiv, șase ani de închisoare. Amândoi au fost în cele din urmă grațiați de președintele *de facto* al Abhaziei pe motive umanitare și eliberați în luna februarie 2007 și respectiv, luna mai 2005.

Dinara Mamasakhlisi a fost bunica lui Levan Mamasakhlisi. Era singura ei rudă și amândoi au susținut că sunt foarte apropiați unul de celălalt. O anchetă și un dosar penal deschis de Biroul Procurorului General al Georgiei în anul 2006 a stabilit că domnul Mamasakhlisi a fost supus violenței, umilinței și torturii pentru a-l face să pledeze vinovat pentru trădare și terorism comise în calitate de agent sub acoperire al guvernului georgian. Drept urmare, în noiembrie 2006, șeful Serviciului de Securitate *de facto* al Abhaziei din Sukhumi, adjunctul său și un procuror au fost acuzați penal, iar în martie 2008 Tribunalul Districtual și Orașului Sukhumi (o instanță legitimă a Republicii Autonome Abhazia, situate în afara teritoriului abhaz) i-au găsit vinovați de torturarea și întemnițarea ilegală a domnului Mamasakhlisi.

Bazându-se pe articolele 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante), 5

(dreptul la libertate și securitate) și 6 (dreptul la un proces echitabil), domnul Mamasakhlisi și domnul Nanava s-au plâns că au fost arestați și deținuți ilegal și că au fost bolnavi; au reclamat că nu au fost tratați în timpul audierii lor, au fost ținuți în condiții inumane și degradante fără asistență medicală adecvată și nu au avut un proces echitabil. Ei s-au plâns, de asemenea, de încălcarea articolului 13 (dreptul la o cale de atac efectivă) și de încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție (dreptul la apel în materie penală) ca urmare a nerevizuirii condamnării și sentințelor date de către un tribunal superior. Invocând articolul 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), toți cei trei reclamânți s-au plâns că nu au putut să-și vadă membrii familiei.

Curtea a alăturat celor două cereri din cauza obiectului lor similar. În ceea ce privește obiecțiile celor două guverne pârâte de neputința căilor de atac interne, Curtea a considerat că niciunul dintre ele nu a dovedit că a existat o cale de atac capabilă să ofere despăgubiri pentru plângerile reclamantilor și să ofere o soluție rezonabilă și perspective de succes. Prin urmare, a respins aceste obiecții.

În ce privește întrebarea dacă termenul de șase luni pentru depunerea cererilor lor a fost respectat de reclamânți, având în vedere că aceștia s-au adresat Curții abia în a doua jumătate a anului 2004, deși primul fusese reținut în luna august 2001, iar al doilea, în luna 2003, Curtea a constatat următoarele. A recunoscut în trecut că efectele psihologice ale torturii și ale altor rele tratamente pot face oamenii incapabili de a iniția proceduri fără întârziere. Din cauza circumstanțelor excepționale, Curtea a admis că, după arestarea lor, vulnerabilitatea domnului Mamasakhlisi și a domnului Nanava i-ar fi putut face să se simtă neputincioși și incapabili să influențeze ceea ce li se întâmplă. De asemenea, ținând cont de context, al conflictului armat în care nu s-a ajuns la nicio soluție politică, ei ar fi putut aștepta evoluții în măsură să rezolve problemele de fapt sau de drept cruciale. Având în vedere acest lucru și absența unor căi de atac interne efective, Curtea a considerat că există o explicație plauzibilă și acceptabilă pentru întârzierea depunerii cererilor la Curte.

De asemenea, Curtea a observat că, în ceea ce privește plângerile privind continuarea ilegală a detenției în condiții proaste și în lipsa asistenței medicale, în orice caz, cererile nu au fost depuse în afara termenului de șase luni, deoarece situațiile reclamate nu au apărut în momentul în care reclamânții se adresaseră Curții.

Pentru a stabili dacă reclamânții se încadrau în jurisdicția atât a Georgiei, cât și a Rusiei, în sensul articolului 1 din Convenție, Curtea a reiterat că era o chestiune de fapt dacă un stat contractant exercita un control efectiv asupra unei zone. Deși Georgia nu avea un control efectiv asupra actelor autorităților *de facto* din Abhazia, ea avea jurisdicție asupra zonei, deoarece Abhazia era recunoscută de dreptul internațional public ca parte a teritoriului Georgiei.

Obligațiile Georgiei în acest context s-au limitat, totuși, la urmărirea oricăror măsuri care i-au putut fi luate. Curtea a constatat că Abhazia a putut supraviețui doar cu sprijinul politic și economic al Rusiei și influența ei militară, descurajatoare. Nivelul ridicat de dependență al Abhaziei de sprijinul rus în perioada în cauză a permis Curții să concluzioneze că Rusia a exercitat un control efectiv și o influență decisivă asupra teritoriului abhaz. Prin urmare, chestiunile reclamate intră în competența Rusiei în temeiul articolului 1 al Convenției. De asemenea, Curtea a stabilit că are competența de a

soluționa cauza, întrucât faptele care au dat naștere la presupusele încălcări ale Convenției au avut loc înainte de 16 septembrie 2022, data la care Rusia a încetat să mai fie parte la Convenția Europeană.

Articolul 3

Curtea a remarcat că aproape că nu au fost furnizate informații medicale cu privire la starea de sănătate a domnului Mamasakhlisi în timpul petrecut în detenție. Se părea că nu există examinări medicale sau legate rapoarte, sau diagnostice și detalii ale tratamentului prescris, fuseseră întocmite de autorități. Nu era nici urmă de fișă medicală din închisoare asupra lui și niciun personal medical independent nu avea voie să-l examineze. Prin urmare, Curtea nu a fost mulțumită că acesta a primit îngrijiri medicale adecvate în timpul detenției sale și, la evaluarea plângerii domnului Nanava, a reținut același lucru pentru domnul Nanava.

În ceea ce privește condițiile din centrele de detenție temporară în care a fost deținut domnul Mamasakhlisi, respectiv Serviciul de Securitate IVS și Sukhumi IVS, constatările raportului Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT), în urma vizita CPT în Abhazia în 2009 a coroborat acuzațiile sale. În consecință, în lipsa unei dovezi din partea vreunui guvern care să respingă afirmațiile conexe ale reclamantului, a existat și o încălcare a articolului 3 în această privință.

În ceea ce privește acuzațiile sale de rele tratamente, Curtea a reținut că, în urma unei serii de examinări medicale efectuate de o echipă de medici în perioada februarie-august 2007, un raport medical final emis în 2008 de o unitate medicală specializată în reabilitarea victimelor tortura și violența l-au diagnosticat pe domnul Mamasakhlisi cu tulburare de stres post-traumatic din cauza traumei trăite în detenție. Medicii au constatat că starea reclamantului era în concordanță cu acuzațiile sale de a fi supus torturii fizice și psihologice sistematice. Curtea a constatat o încălcare a articolului 3 în această privință, din lipsa totală a oricărei probe care să respingă plângerile reclamantului. Pentru domnul Nanava, Curtea nu avea suficiente elemente, cum ar fi un certificat medical post-eliberare care să conțină constatări similare, pentru a ajunge la aceeași concluzie.

Curtea a considerat că guvernul georgian a făcut tot ce îi stătea în putere pentru a garanta drepturile domnului Mamasakhlisi și ale domnului Nanava în temeiul convenției, dar s-a confruntat cu refuzurile persistente ale autorităților abhaze *de facto* de a coopera și cu inactivitatea autorităților ruse de a lua măsurile necesare pentru a soluționa plângerile, odată ce acestea li s-au notificat.

Prin urmare, Georgia nu a încălcat articolul 3 cu privire la cei doi reclamanți. Întrucât Rusia exercitase un control efectiv asupra Abhaziei în perioada în cauză prin sprijinul său militar, economic și politic, Curtea a considerat că Rusia este responsabilă pentru încălcarea articolului 3 în ceea ce privește ambii reclamanți.

Articolul 5

Niciuna dintre părți nu a furnizat Curții informații despre dispozițiile specifice ale dreptului intern care să servească drept bază legală pentru arestarea și detenția, de către autoritățile abhaze *de facto*, a domnului Mamasakhlisi și a domnului Nanava. În plus, Curtea a remarcat lipsa surselor oficiale de informații privind sistemul juridic și judiciar

din Abhazia – fapt care a făcut dificilă obținerea unei imagini clare a legilor aplicabile. În lipsa unor astfel de informații, Curtea nu a putut stabili dacă dispozițiile legale aplicate reclamanților erau compatibile cu cerințele articolului 5 din Convenție. De asemenea, nu exista niciun motiv să se presupună că în regiune există un sistem care reflectă o tradiție judiciară compatibilă cu Convenția. Prin urmare, Curtea a concluzionat că arestarea și detenția reclamanților nu pot fi considerate „legale” în sensul articolului 5 § 1 litera (c) și 5 § 1 litera (a) din Convenție. Prin urmare, a existat o încălcare a acestor dispoziții.

Întrucât situația în ceea ce privește nivelul și sistemul judiciar din Abhazia nu poate fi atribuită Georgiei, Curtea a constatat că Georgia nu a încălcat articolul 5 § 1 (a) și (c) din Convenție. Pe de altă parte, întrucât Rusia exercitase un control efectiv asupra regiunii, Curtea a constatat că a existat o încălcare a articolului 5 § 1 (a) și (c) din Convenție de către Federația Rusă.

Articolul 6

Întrucât nu sunt motive să se presupună că există, în Abhazia, un sistem care reflectă o tradiție judiciară compatibilă cu Convenția, Curtea a reținut că instanțele *de facto* din Abhazia nu se pot califica drept „tribunal instituit de lege” în sensul Articolul 6 § 1 din Convenție. A existat, ca urmare, o încălcare a acestei dispoziții, împreună cu articolul 6 § 3. Mai exact, Curtea a constatat că domnul Mamasakhliși și domnul Nanava nu au beneficiat de un proces echitabil de către un tribunal independent și imparțial instituit de lege și nu li s-a oferit o oportunitate adecvată să-și organizeze apărarea și să beneficieze efectiv de asistența unui avocat. Din aceleași motive cu cele privitoare la articolul 5, Curtea a constatat că nu există o încălcare a acestor prevederi din Convenție de către Georgia și o încălcare a lor de către Rusia.

Articolul 8

Având în vedere jurisprudența sa, Curtea a considerat că între domnul Mamasakhliși și bunica sa nu existau factori suplimentari de dependență, alții decât legăturile normale de afecțiune. Ambii erau adulți la momentul evenimentelor și nu făceau parte din aceeași „familie de bază”. În consecință, articolul 8 din Convenție nu era aplicabil în cazul lor, iar acea parte a cererii a fost declarată inadmisibilă. Plângerea domnului Nanava în temeiul articolului 8 era legată de cele deja examinate, iar Curtea nu a considerat necesar să o examineze separat.

Alte articole

Întrucât plângerile reclamanților în temeiul articolului 13 și articolului 2 din Protocolul nr. 7 erau conexe celor deja examinate, Curtea nu a considerat necesar să le examineze separat.

SATISFAȚIA ECHITABILĂ (articolul 41)

Curtea a considerat că Rusia trebuia să plătească domnului Mamasakhliși și domnului Nanava (primul și al treilea reclamant) câte 35.000 de euro (EUR) fiecare cu titlu de prejudiciu moral și 23.300 de euro în comun cu titlu de costuri și cheltuieli.